

Trofeistyka łowiecka w Polsce

Według istniejących materiałów, pierwsza wystawa miała miejsce w Krakowie w 1887 roku i łowiectwo wraz z rybactwem i leśnictwem stanowiły jeden z działów Krajowej Wystawy Rolniczej i Przemysłowej. Ekspozycja łowiecka obejmowała ok. 300 trofeów oraz eksponaty związane z polowaniami i gospodarką łowiecką. W roku 1894 we Lwowie miała miejsce Powszechna Wystawa Krajowa a jednym z działów było łowiectwo. Ekspozycję tę J. Starkel dokładnie opisał i wzbogacił: zestawieniami tabelarycznymi (wielkości pozyskania zwierząt łownych) i fotografiami. Dział poświęcony łowiectwu składał się z 8 części i oczywiście jedną z nich stanowiły trofea. Jako trofea były eksponowane poroża, oręża, skóry, a także w całości spreparowane zwierzęta. Prezentowano poroża okazałe, przeciętne i przede wszystkim nietypowe, myłkusy, które cieszyły się dużym uznaniem wśród myśliwych. Trofeów jeszcze nie wyceniano, a dla wskazania największych poroży podano obwody róż. Dla wieńca wynosiły 33 cm, a dla parostków 8 cm. Należy nadmienić, że koncepcję wystawy lwowskiej można uznać za wzorzec dla obecnych wystaw łowieckich w świecie. W ubiegłym stuleciu odbyła się jeszcze jedna wystawa łowiecka w Warszawie w 1899 roku, zorganizowana przez Warszawski Oddział Cesarskiego Towarzystwa Prawidłowego Polowania. Na wystawie prezentowano trofea i różne akcesoria związane z łowiectwem i po raz pierwszy w historii jury nagrodziło 65 trofeów medalami. Wystawa ta odbyła się w nowo zbudowanych pawilonach na terenie parku Agrykola. W Poznaniu w 1909 i 1911 oraz w Warszawie w 1912 roku zorganizowano wystawy łowieckie, lecz obecnie zachowały się tylko ogólne informacje o tych wydarzeniach.

Po odzyskaniu niepodległości myśliwi już w 1927 roku we Lwowie zorganizowali wystawę łowiecką w ramach Targów Wschodnich, pomimo zachęt ze strony organizatorów prezentowano eksponaty głównie z terenu Galicji, przez co wystawa ta miała charakter regionalny. Pomorskie Towarzystwo Łowieckie zorganizowało od 5 do 13 listopada 1933 r. pierwszą od czasu uzyskania przez Polskę niepodległości Wystawę Trofeów Łowieckich. Na wystawie tej przedstawiali swoje trofea między innymi Dr Jan Łukowicz z Klosnowa, który za wieńiec jelenia 12-taka otrzymał złoty medal oraz Jan Górski z Kamienicy który za trzy wieńce jeleni otrzymał jeden złoty i dwa brązowe medale. W styczniu 1937 r. z okazji XXX-lecia istnienia Wielkopolskiego Związku Myśliwych w Poznaniu zorganizowano wystawę trofeów pozyskanych w latach 1906 – 1936. Trofea pozyskane na terenie obecnego zasięgu działania Okręgu Bydgoskiego PZŁ reprezentowane były przez parostki rogaczy pozyskane 23.08.1935 w powiecie bydgoskim przez Eugeniusza Grabowskiego (medal srebrny), 26.08.1936 w powiecie nakielskim przez Ginhera Laengnera (medal brązowy) oraz 05.08.1928 i 03.08.1937 w powiecie świeckim przez Stefana Łukowicza (medale brązowe). Przedstawiono również wieńiec jelenia pozyskanego 30.09.1936 w powiecie świeckim przez Stefana Łukowicza (medal srebrny), oraz łopaty daniela pozyskanego 25.10.1934 w powiecie świeckim przez Stefana Łukowicza (medal srebrny).

W Światowej Wystawie Łowieckiej, jaka odbyła się w październiku 1937 roku w Berlinie udział brało 27 państw. Z naszego terenu wystawiali swoje trofea A. Bielicki z Gołębek k/Tucholi, J. Górski z Kamienicy, J. Łukowicz z Chojnic, J. Lepschiński z Grabowa, E. Wróblewski z Brus, A. Lamparski z Lubiewa. Łącznie przyznano wówczas Polsce 7 tytułów "rekord świata", a "Parostki z Nienadowy" uzyskały ponadto tytuł "rekord XX wieku" i "rekord wszechczasów".

Po II wojnie światowej pierwsza Ogólnopolska wystawa trofeów łowieckich odbyła się dopiero w 1959 roku w Poznaniu, lecz dominowały eksponaty z terenu Wielkopolski. Natomiast rzeczywiście ogólnopolski charakter miała Ogólnopolska Wystawa Łowiecka,

która została zorganizowana w 1969 roku w Warszawie, zlokalizowana w Pałacu Kultury i Nauki, co podkreślało znaczenie łowiectwa, wystawie tej zaprezentowano ok. 1100 trofeów pozyskanych po 1945 roku. Również w Warszawie w 1973 roku, w ramach obchodów 50-lecia Polskiego Związku Łowieckiego, zorganizowano wystawę łowiecką o charakterze ogólnopolskim, w 1979 roku przy okazji obchodów dożynek (w Piotrkowie Trybunalskim) i z okazji 100-lecia wystawy z 1927 roku (w Poznaniu) odbyły się wystawy łowieckie, na których prezentowano głównie trofea pochodzące z tych regionów. W 1983 roku z okazji 60-lecia Polskiego Związku Łowieckiego w 6 krainach łowieckich specjaliści polscy wycenili trofea, a następnie wyceny te zostały zweryfikowane przez komisję powołaną przez Międzynarodową Radę Łowiectwa (CIC).

W 1993 roku w ramach obchodów 70-lecia PZŁ w Krakowie odbyły się XL Kongres Międzynarodowej Rady Łowiectwa i wystawa łowiecka. Wystawa ta poprzedzona była wycenami trofeów w całym kraju i one także zostały zweryfikowane przez międzynarodową komisję CIC.

Według regulaminu Komisji Wystaw i Trofeów Międzynarodowej Rady Łowiectwa, do 1996 roku za ostateczne wyceny dla wszystkich trofeów były uznawane te, które zostały dokonane przez komisję powołaną przez CIC i składającą się z jej członków i ekspertów. Natomiast od 1996 roku krajowe komisje mają uprawnienia do ostatecznej wyceny trofeów brązowo- i srebrnomedalowych, a trofea złotomedałowe muszą być weryfikowane przez komisję powołaną przez CIC. Trofea wycenione wg tych zasad są ujmowane w katalogach opatrzonych logo CIC i wyceny te nie podlegają weryfikacji. Z wystaw zorganizowanych na terenie Polski status ten posiadają trofea wyceniane w 1983, 1993 i 1998 roku.

W historii europejskiego łowiectwa odbyło się 40 wystaw, którym patronowały komisje CIC; 2 z nich miały status światowy, 23 międzynarodowy, a 15 wystaw było charakterze krajowym. Najwięcej (7) wystaw zorganizowali Włosi, 5 wystaw odbyło się w byłej Jugosławii, 4 wystawy w byłej Czechosłowacji, po 3 wystawy zorganizowali Bułgarzy i Niemcy, po 2 wystawy Czesi, Litwini, Węgrzy, Polacy i Rumuni, a pojedyncze wystawy były w Estonii, Finlandii, Francji, Chorwacji, Słowacji, Słowenii i obecnej Jugosławii. Pierwsza wystawa łowiecka pod patronatem Międzynarodowej Rady Łowiectwa odbyła się w Berlinie w 1937 roku i do II wojny światowej nie organizowano więcej wystaw. Natomiast do roku 1960 były tylko 2 wystawy, w latach 1961-1970 - 3 wystawy, w latach 1971-1980 - 11 wystaw, w latach 1981-1990 - 9 wystaw w okresie 1991-1997 - 14 wystaw. Zestawienie to wskazuje na wzrost aktywności myśliwych, a także i zainteresowanie łowiectwem w ostatnich latach. W zależności od liczby wystawców (państw) wystawy mają różny charakter; najwięcej uczestników (38) było na wystawie w Płowdiw w 1981 roku (wystawa światowa) i w Budapeszcie w 1971 roku - 30 (też wystawa światowa). Na wystawie w Berlinie w 1937 roku liczba wystawców była równie wysoka - 25, a od 10 do 20 uczestników brało udział w wystawach w Dusseldorfie (1954 r.), Nowym Sadzie (1967 r.), Brnie (1985 r.) i Norymberdze (1986 r.) Liczba prezentowanych trofeów jest bardzo zróżnicowana; najmniej (76) było na wystawie w Rihimaki (Finlandia) w 1994 roku, a najwięcej (8998) w Nitrze w 1990 roku. Na wystawach światowych prezentowano 5779 trofeów (Budapeszt 1971)(fot.) i 6971 (Płowdiw 1981). Wystawy łowieckie lat dziewięćdziesiątych charakteryzują się większą częstością odbywania się niż w poprzednich okresach, lecz niewielką liczbą uczestników i eksponowanych trofeów.

Polska jako wystawca uczestniczyła w 17 wystawach, lecz trofea polskie były prezentowane na 19 wystawach. Na światowej wystawie łowieckiej w Budapeszcie w 1971 roku polska ekspozycja liczyła 438 trofeów i pod względem liczebności ustępowała Węgrom (1077 trofeów), byłemu Związkowi Radzieckiemu (564 trofea) i Rumunii (467 trofeów). Na następnej światowej wystawie łowieckiej, która odbyła się w Bułgarii w Płowdiw w 1981

roku, najwięcej (2788) trofeów przedstawili gospodarze, 2064 trofea pochodziły z Rumuni, 1226 z Mongolii, 1129 z byłego Związku Radzieckiego i 1109 z Polski. Na pozostałych wystawach o charakterze międzynarodowym liczby prezentowanych trofeów były skromniejsze, lecz zawsze najliczniejszymi i najbardziej znaczącymi trofeami były parostki, oręża, wieńce, skóry drapieżników i urozenia żubrów.

W 2005 r. Minister Środowiska wydał rozporządzenie określające sposób wyceny oraz ewidencji trofeów łowieckich. Rozporządzenie to określa że trofea łosia, jelenia, daniela, sarny i muflona podlegają wycenie wstępnej i ostatecznej przy czym jeżeli od pozyskania zwierzyny upłynęły co najmniej trzy miesiące to można zrezygnować z dokonywania wyceny wstępnej i dokonać od razu wycenę ostateczną. Trofea łowieckie dzika, lisa, jenota i borsuka podlegają wyłącznie wycenie ostatecznej dokonywanej na wniosek posiadacza trofeum.

Przy dokonywaniu wyceny wstępnej trofea łowieckie dzieli się na:

1) trofea łowieckie, które spełniają łącznie następujące wymagania:

a) w przypadku poroża łosia:

- forma poroża - łopatacz, badylarz,
- masa poroża - co najmniej 6 kg brutto,

b) w przypadku poroża jelenia szlachetnego:

- forma poroża - wszystkie formy, z wyjątkiem szpicaków, szydlarzy, widłaków, myłkusów i perukarzy,
- masa poroża - co najmniej 5,5 kg brutto,

c) w przypadku poroża jelenia sika:

- forma poroża - wszystkie formy, z wyjątkiem szpicaków, szydlarzy, widłaków, myłkusów i perukarzy,
- masa poroża - co najmniej 2 kg brutto,

d) w przypadku poroża daniela:

- forma poroża - łopatacz,
- masa poroża - co najmniej 2,6 kg brutto,

e) w przypadku poroża sarny:

- forma poroża - szóstak i wyższe,
- masa poroża - co najmniej 0,43 kg brutto,

f) w przypadku ślimów muflona:

- ślimy o prawidłowym rozwoju;

2) trofea łowieckie pozostałe.

22 maja 2007 r. Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego zaakceptował projekt medalu przyznawanego za trofea opracowanego przez Studio Graficzne Sobiepański-Trocha, a od 2014 roku ZO PZŁ w Bydgoszczy wydaje certyfikaty dla każdego trofeum, które spełnia wymogi trofeum medalowego.

(Wykorzystano materiał z książki „Polskie Trofea Łowieckie, Warszawa 1999”, oraz „Łowiska Pomorskie 1928-1938” Poznań 1938)